

KVALITETSDEKLARATION

Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och regioner

Ämnesområde

Demokrati

Statistikområde

Ämnesövergripande demokratistatistik

Produktkod

ME0002

Referenstid

2020

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	4
2.2.1 Urval	4
2.2.2 Ramtäckning	4
2.2.3 Mätning	4
2.2.4 Bortfall	5
2.2.5 Bearbetning	5
2.2.6 Modellantaganden	5
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	5
3 Aktualitet och punktlighet	6
3.1 Framställningstid	6
3.2 Frekvens	6
3.3 Punktlighet	6
4 Tillgänglighet och tydlighet	6
4.1 Tillgång till statistiken	6
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	6
4.3 Presentation	6
4.4 Dokumentation	6
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	6
5.1 Jämförbarhet över tid	6
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	6
5.3 Sam användbarhet i övrigt	7
5.4 Numerisk överensstämmelse	7
Allmänna uppgifter	8
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	8
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	8
C Bevarande och gallring	8
D Uppgiftsskyldighet	8
E EU-reglering och internationell rapportering	8
F Historik	8
G Kontaktuppgifter	9
Bilaga 1. Variabellista	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med undersökningen är att producera statistik över den lokala demokratins utveckling och funktionssätt i kommuner och regioner. Statistiken ger en beskrivning av kommuner och regioner avseende organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer, information och service samt medborgarrelationer. Kommuner och regioner producerar uppgifter om politisk organisation, medborgarrelationer, demokratifrågor, frågor om de förtroendevaldas säkerhet, samarbete med näringsliv och civilsamhälle, brukarrelationer samt information och service. Det ska vara statistik som är hållbar för den forskning och användning som kommer att efterfrågas under en lång framtid.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudanvändare är de politiska partierna, kommuner och regioner, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. De framtagna uppgifterna används även av internationella organisationer och forskare i andra länder. Resultaten används för att belysa den demokratiska processen, det politiska livet och medborgarnas möjligheter till politiska engagemang. Uppgifterna kommer för en lång framtid utgöra en grund och en tillbakablick på viktiga skeenden i svensk politik och demokrati. Användarrådet i demokratistatistik bidrar regelbundet med förslag och prioritering kring SCB:s demokratistatistik. För denna undersökning inhämtas särskilt förslag och idéer från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Demokratienheten på Kulturdepartementet.

1.2 Statistikens innehåll

Statistikens målstorheter består av förekomster av egenskaper kopplade till demokrati, bolag, revision, information och service hos Sveriges kommuner och regioner.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen omfattar Sveriges samtliga kommuner och regioner 2020. Mål- och intressepopulation motsvarar varandra. Målobjekten utgörs av kommuner och regioner.

1.2.2 Variabler

Målvariabler för statistiken rör områdena:

- Fullmäktige och nämndorganisation
- Medborgarrelationer och demokratifrågor
- Arbete för att motverka hot, hat och våld mot förtroendevalda
- Intern kontroll och revision
- Samarbetsformer

- Kommunala företag
- Brukarrelationer
- Information och Service

En fullständig lista över indikatorerna hittas i Bilaga 1.

Intresse- och observationsvariablerna stämmer helt överens med målvariablerna.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och förekomst eller icke förekomst av aktivitet.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistikens variabler redovisas efter kommuner och regioner.

1.2.5 Referenstider

Insamlingen har genomförts under vår och sommar 2020. Referensperioderna som frågorna avser varierar mellan direkt efter valet 2018, hela året 2019 och föregående mandatperiod (2014-2018). I vissa frågor anges ingen tidsperiod och sträcker sig då fram till svarstillfället.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten är god. Det kan förekomma slumpmässiga fel som beror på att den som har svarat på enkäten har lämnat fel uppgifter. För att minska den typen av fel har förklarande texter lagts i anslutning till frågor med begrepp som behövt preciseras. Utifrån detta bedöms de redovisade statistikvärdena skatta sina målstorheter väl.

2.2 Osäkerhetskällor

Den osäkerhetskälla som bedöms påverka statistiken mest är bortfallet. I andelsskattningar görs en rak uppräknings och ingen analys har gjorts kring huruvida det är en systematik i bortfallet. I resultaten framgår tydligt vilka kommuner/regioner som är bortfall. Bortfallet påverkar enbart i aggregerad form och bedöms inte påverka statistikens tillförlitlighet i någon större utsträckning.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken då statistiken är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Samtliga kommuner och regioner ingår i ramen och det gör att ramtäckningen i undersökningen är fullständig. Ingen över- eller undertäckning förekommer, därför bedöms denna osäkerhetskälla inte påverka statistikens tillförlitlighet.

2.2.3 Mätning

Datainsamlingen skedde i form av ett elektroniskt frågeformulär som skickades till kontaktpersoner vid kommuner och regioner. För att minimera mätfel vidtogs ett antal åtgärder. Bland dessa var att förbereda kommuner och

regioner inför undersökningen genom att dels skicka ut information om undersökningen i förväg, dels be om en specifik kontaktperson för undersökningen. Frågorna hölls på det allmänna planet och detaljuppgifter efterfrågades i liten utsträckning. Logiska kontroller gjordes under själva ifyllandet för att minimera det partiella bortfallet. Huruvida kommunerna respektive regionerna fyllt i korrekta uppgifter finns ingen kännedom om. Det har inte gjorts några studier över eventuella effekter orsakade av mätfel, men utifrån att SCB förlitar sig på att svaren är sanningsenliga, finns det inte några indikatorer på att eventuella mätfel påverkar statistikens tillförlitlighet nämnvärt.

2.2.4 Bortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om objektsbortfall; saknas enbart vissa värden, handlar det om partiellt bortfall.

Undersökningens insamlingsperiod har valts för att öka chansen att få in så många svar som möjligt. Bortfallet summerar till 43 kommuner, motsvarande 14,8 procent och 4 regioner motsvarande 20 procent. Detta bör beaktas vid analys av resultaten, då uppgifter som redovisas endast gäller de kommuner och de regioner som inkommit med svar.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

För statistiken över den lokala demokratin i kommuner och regioner har inga studier genomförts kring risker och konsekvenser om bearbetningsfel. Kontinuerliga kontroller genomförs under arbetets gång för att på så sätt minimera eventuella bearbetningsfel. Efter att svaren, i elektronisk form, har kommit in till SCB skapades en del nya variabler. Vid bearbetning och analys skedde även kontroller av det insamlade datamaterialet. Bedömningen är att statistiken är relativt opåverkad av bearbetningsfel.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutgiltig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistikens framställningstid är ungefär tre månader efter avslutad insamling.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs en gång per mandatperiod och resultaten publiceras i samband med det. Resultat från undersökningen kan också publiceras i form av artiklar eller i presentationer.

3.3 Punktlighet

Statistiken har publicerats enligt publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken tillgängliggörs via SCB:s webbplats, www.scb.se/ME0002, och i Statistikdatabasen.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Svar för enskilda kommuner och regioner för en majoritet av frågorna finns tillgängliga via SCB:s Statistikdatabasen, www.scb.se/me0002. Svar på övriga frågor samt bearbetningar kan beställas från SCB.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras som tabeller och som en statistiknyhet.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i *Statistikens framställning (StaF)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*. Båda dessa dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/ME0002, under rubriken *Dokumentation*.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

De frågor som ställs till kommuner och regioner i undersökningen om den lokala demokratin har sitt ursprung i de undersökningar som tidigare genomförts av Statskontoret (se punkt A.10 Syfte och historik). Vissa förändringar av enkäten har gjorts i syfte att öka kvaliteten och användbarheten av de insamlade uppgifterna samt att minska uppgiftslämnarbördan. För en stor mängd frågor kan dock svaren från kommuner och regioner jämföras med tidigare insamlade uppgifter.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Samma frågor har ställts till alla kommuner respektive alla regioner, och många frågor har ställts till såväl kommuner som regioner. Det möjliggör jämförelser mellan olika kommuner och olika regioner.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

SCB publicerar en stor mängd statistik på region- och kommunnivå som kan vara intressant att använda tillsammans med statistiken över den lokala demokratin. Som exempel kan nämnas offentlig ekonomi, förtroendevalda och resultaten i allmänna val.

SCB framställer olika statistik i samband med val. SCB strävar efter att ta fram statistik som främjar samanvändbarhet inom individstatistiken generellt, så även inom demokratistatistiken. Nedan listas andra undersökningar inom demokratistatistiken.

Allmänna val, nominerade och valda (www.scb.se/me0116)

I undersökningen av nominerade och valda i allmänna val sker en redovisning liknande den om förtroendevalda, men enbart för den grupp som nomineras och väljs in i fullmäktige och till riksdagen. De kandidater som väljs in i kommun- och regionfullmäktige är en delmängd av de förtroendevalda i kommuner och regioner.

Allmänna val, valresultat (www.scb.se/me0104)

Valresultaten består av uppgifter om röstberättigade, fördelade röstar och mandat. En förutsättning för att kunna vara nominerad i ett val är att vara röstberättigad. Skillnaden mellan fördelade mandat och valda kandidater är ej tillsatta mandat, så kallade tomma stolar.

Allmänna val, valdeltagandeundersökningen (www.scb.se/me0105)

I valdeltagandeundersökningen studeras valdeltagandet i olika grupper. Från och med 2018 års allmänna val gör SCB en totalräknad valdeltagandeundersökning vilket bland annat möjliggör att studera olika gruppers valdeltagande i exempelvis kommuner.

Europaparlamentsval, valresultat (www.scb.se/me0109)

Valresultaten består av uppgifter om röstberättigade, fördelade röstar och mandat. En förutsättning för att kunna vara nominerad i ett val är att vara röstberättigad. Skillnaden mellan fördelade mandat och valda kandidater är ej tillsatta mandat, så kallade tomma stolar.

Europaparlamentsval, nominerade och valda (www.scb.se/me0116)

I Nominerade och valda för Europaparlamentsvalet används motsvarande målstorheter som i denna undersökning.

Europaparlamentsval, valdeltagandeundersökningen (www.scb.se/me0110)

I valdeltagandeundersökningen studeras valdeltagandet i olika grupper. Från och med 2018 års allmänna val gör SCB en totalräknad valdeltagandeundersökning vilket bland annat möjliggör att studera olika gruppers valdeltagande i exempelvis kommuner.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen anses vara god.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken är inte officiell.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt och EU:s Dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

Gallringsföreskrifter är inte relevant eftersom undersökningen inte behandlar personuppgifter.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken påverkas inte av någon EU-reglering. Det sker inte heller någon internationell rapportering av statistiken.

F Historik

Bakgrunden till undersökningen är ett regeringsuppdrag till

Statskontoret i maj år 1998 som bestod i att dels kartlägga samtliga kommuners och landstings (numera regioner) organisations-, styr- och verksamhetsformer, dels föreslå former för ett fortsatt utvecklingsarbete vad gäller nationell uppföljning av förnyelsearbetets effekter på den lokala demokratin och medborgarnas rättssäkerhet. Resultatet av uppdraget återfinns i Statskontorets rapport Organisations- och verksamhetsformer i kommuner och landsting (1999:38). Därefter fick Statskontoret i juni år 2000 i uppdrag att föreslå ett system för kontinuerlig uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting. Uppföljningen skulle inriktas på väsentliga nyckeltal som kan belysa organisations-, styr- och verksamhetsformer samt demokrati och rättssäkerhet. Uppdraget avrapporterades genom Statskontorets rapport Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting (2002:5). I denna rapport föreslog Statskontoret vilka variabler en databas avsedd för en sådan uppföljning bör innehålla, hur ofta och på vilket sätt dessa variabler bör samlas in. Vidare föreslog Statskontoret att SCB borde vara huvudman för drift och utveckling av databasen. Med utgångspunkt från Statskontorets rapport gav regeringen SCB i september 2002 ett uppdrag om statistik som rör den lokala demokratin utveckling och funktionssätt m.m.

(Ju2002/6398). Uppdraget innefattade flera delar och en del bestod i att uppdatera de uppgifter som Statskontoret samlat in. Den uppdateringen skedde huvudsakligen genom enkät undersökningar som här beskrivs. Sedan 2012 publiceras undersökningens resultat i SCB:s Statistikdatabasen. Undersökningen har genomförts fem gånger, 2003, 2008, 2012, 2016 och 2020.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och regioner
E-post	valstatistik@scb.se
Telefon	010-479 50 00

Bilaga 1. Variabellista

Indikatorer efter frågeområde med referenstid och redovisningsgrupp

<u>Frågeområde</u> Indikator	Referenstid	Redovisningsgrupp
<u>Fullmäktige och nämndorganisation</u>		
Partier i politiskt styre	Direkt efter valet	Kommun/Region
Metod för hur ledamöter och ersättare i styrelse och nämnder utses	2020	Kommun/Region
Kommun- eller stadsdelsnämnder	2020	
Organ än nämnder/styrelser direkt under kommunfullmäktige	2020	Kommun/Region
Partistöd	2020	Kommun/Region
Stöd till partiers ungdomsförbund,	2020	Kommun/Region
Typ av arvode till förtroendevalda	2020	Kommun/Region
Politisk sekreterare anställd av kommunen/regionen	2020	Kommun/Region
<u>Medborgarrelationer och demokratifrågor</u>		
Kommunala folkomröstningar	2015-18	Kommun/Region
Folkinitiativ	2015-18	Kommun/Region
Möjlighet att lämna in medborgarförslag	2020	Kommun/Region
Inkomna, behandlade och bifallna medborgarförslag	2019	Kommun/Region
Möjlighet att lämna E-förslag	2020	Kommun/Region
Inkomna, behandlade och bifallna e-förslag	2019	Kommun/Region
Antal fullmäktigesammanträden	2019	Kommun/Region
Allmänhetens frågestund	2020	Kommun/Region
TV-, radio- eller webbsändningar från fullmäktigesammanträden	2019	Kommun/Region
Öppna nämndsammanträden	2019	Kommun/Region
Medborgardialoger	2019	Kommun/Region
Medborgarundersökning	2019	Kommun/Region
Råd med grupper av medborgare	2019	Kommun/Region
Politiskt organ för arbete med demokratifrågor	2020	Kommun/Region
Medel för demokratiarbete	2020	Kommun/Region
Strategi för arbete med demokratifrågor	2020	Kommun/Region

<u>Arbete för att motverka hot, hat och våld mot förtroendevalda</u>		
Beslut om att kommunen ska ta utökat ansvar för de förtroendevaldas trygghet	2020	Kommun/Region
Utpekad funktion eller enhet som handhar hot, hat och våld mot förtroendevalda	2020	Kommun/Region
<u>Intern kontroll och revision</u>		
Metod för val av revisionens ordförande	2020	Kommun/Region
Revisorer valda med undantag för granskning av någon eller flera nämnder	2020	Kommun/Region
<u>Samarbetsformer</u>		
Offentligt-privat samverkan (OPS),	2020	Kommun/Region
Idéburet offentligt partnerskap (IOP)	2020	Kommun/Region
Överenskommelse med civila samhället.	2020	Kommun/Region
<u>Kommunala företag</u>		
Kommunala bolag samlade i moderbolag/koncern	2020	Kommun/Region
Fullmäktiges årliga fastställande av ekonomiska, verksamhetsmässiga och/eller hållbarhetsmål för kommunens bolag	2020	Kommun/Region
<u>Brukarrelationer</u>		
Brukarrepresentation	2019	Kommun/Region
Strategi för systematiskt utvecklingsarbete mellan brukare och medarbetare	2020	Kommun/Region
<u>Information och Service</u>		
Medborgarkontor	2020	Kommun/Region
Tjänstegaranti/servicedeklaration	2020	Kommun/Region
Rutin för att hantera klagomål	2020	Kommun/Region
Kommunala/Regionala föreskrifter på webbplats	2020	Kommun/Region
Digitalt ärendehanteringssystem på webbplats	2020	Kommun/Region
Information om politiskt styre på webbplats	2020	Kommun/Region
Möjlighet att skicka meddelanden till förtroendevalda på webbplats	2020	Kommun/Region
Möjlighet att följa hanteringen av inlämnat medborgarförslag på webbplats	2020	Kommun/Region
Användning av sociala medier	2020	Kommun/Region